

Naturen, kärleken och den folkliga kulturen är centrala motiv i Karlfeldts lyrik. Karlfeldt söker det genuina, i blommans väsen likaväl som i människans längtan och lust. Det samhälle som han lyriskt tolkar, är mer det bondeland som Sverige då var på väg att lämna, än det framväxande industrisamhället. Kommentarer om sin samtid lämnar han främst i tal och uppsatser.

Karlfeldt avled den 8 april 1931. Han jordfästes i Storkyrkan i Stockholm och begravdes på Folkärna kyrkogård. Samma år tilldelades hans diktning postumt Nobelpriset i litteratur.

Karlfeldtsgården i Karlbo, Avesta.

Mångårdsbyggnaden uppfördes i mitten av 1700-talet och var vintertid bostad för både familj och tjänstefolk. Den röda flygelbyggnaden (sommarhuset) tillkom på 1820-talet och användes som sommarbostad och bagarstuga. Liderlängan vetter mot den gamla bygatan och är den enda bevarade byggnaden som minner om att gården en gång drevs som aktivt jordbruk. Här finns årtal 1600 inhugget i en vägg. Ladugård, stall, hönsbushus, svinstia, logar för tröskning och förvaring av hö och halm, magasin för stora redskap och för bondgården andra vitala ekonomibyggnader, är sedan länge rivna.

Trädgården har ålderdomligt grästun och en lönn som vårdträd. I nejden kring gården, där andra bondgårdar och vida gården förr hörde till utsikten, finns nu egnahemsbebyggelse från 1900-talets olika epoker. Många gatunamn har karlfeldtsk anknytning.

Skaldens studentår, 1885, gick gården ur familjens ägo. Den återfördes till släkten först 1967 då Karlfeldts son Sune och hans hustru Mary blev gårdens ägare. På gården fanns då Arvid Backlunds stiliga skulptur av skalden Erik Axel Karlfeldt, en gåva av Folkärna hembygdsförening 1932. Sune och Mary lät restaurera husen och öppnade Karlfeldtsgården som kulturgård, välkomnande alla. Med inspiration från skaldens lustgård vid hemmet i Sjugare och från Karlfeldts lyrik anlade de även en lustgård i miniatyr. När de med ålderns rätt drog sig tillbaka 1984, valde de att sälja gården till Avesta kommun.

Avesta kommuns förhoppning är att Karlfeldtsgården i Karlbo ska:

- Hålla Karlfeldtsminnet och lyrikintresset levande
- Var ett fönster utåt för bygdens konsthantverkare
- Vara en grön oas, en kulturmiljö för envar att vila ut i
- Vara en stimulerande miljö för föreningar och enskilda att disponera i samklang med gårdens kulturhistoriska betydelse.

Karlfeldts lyrik och betydelse levandegörs även av Karlfeldtsföreningen i Folkare, av det nationella litterära sällskapet Karlfeldtsamfundet och av Karlfeldtsgården i Sjugare, Leksand.

Avesta kommun folder uppdaterad 2020-07-02

Erik Axel Karlfeldt

Karlfeldts groningsgrund

Välkommen till författaren Erik Axel Karlfeldts barndomshem!

Här föddes Erik Axel den 20 juli 1864, i en lantbrukarfamilj med gedigen förankring i denna dalasocken, Folkärna.

Erik Axel växte upp här på gården i en stor familj med tre generationer. Bondgården var full med liv och verksamheter – här fanns kor, hästar, grisar och höns. Här odlades vall, spannmål och köksväxter. Hemslöjd med vävning och sömnad hörde till vardagen och man förvaltade 25 hektar åker och 40 hektar skog som hörde till gården.

Erik Axel var fjärde barnet i en skara om sju syskon. Hans mor, Anna Jansdotter, kom som ung och nygift till gården som kallades Tolvmansgården. I flera generationer hade ägare till gården valts till nämndemän, s.k. tolvmän. De var förtroendemän med gott anseende i bygden. Annas förste man var född på gården. När han hade avlidit gifte hon om sig med Erik Eriksson från Jularbo. De stannade på Tolvmansgården tillsammans med Annas första barn och svärföräldrar. I det nya äktenskapet med Erik var Erik Axel första barnet.

Förändringens tid

Erik Axel var ung i en förändringens tid. Järnvägar drogs fram, nya storindustrier byggdes och ekonomin blev internationell. Även jordbruket påverkades – mekaniserades och inlemmades i marknaden.

Den unge Erik Axel visade tidigt talang för studier och skrivande. Det berättas att medan bröderna tog del i jordbruksarbetet, dröjde Erik Axel ofta kvar inne hos kvinnorna i kök och kammare, där han läste och skrev. Han fick förmånen att gå i gymnasieskola i Västerås. Samma år som han nådde sin studentexamen, måste familjen under dramatiska omständigheter lämna gården. Den bildningsväg som då var banbrytande för en bondson, blev än mer oviss.

Erik Axel Karlfeldt skrev i dikten Fäderna – till sina anfäder:
Jag är ryckt som en ört ur sin gröningsgrund, halvt nödd, halvt villig er sak jag svek.

År 1888 antog Erik Axel sitt nya efternamn Karlfeldt. Tio år senare fullföljde han sina högre studier med en fil. lic.-examen vid Uppsala universitet. Sina arbetsår tillbringade han i Stockholm, bl.a. som bibliotekarie vid Kungliga biblioteket och Skogs- och Lantbruksakademien.

Åter bofast dalkarl

Redan i ungdomsåren vandrade Erik Axel i Siljansbygden. När han 1921 köpte en enkel bondgård med anor från 1600-talet i leksandsbyn Sjugare, hade han regelbundet vistats i trakten sedan 1903. På Sånggården kom han ”i hägn och lä med de sina”, dvs här hittade han hem tillsammans med hustrun Gerda och de fyra barnen. Renovering och tillbyggnad leddes av bildkonstnären och arkitekten Gustaf Ankarcrona. Trädgården planerades av arkitekten Ester Claeson. Trädgården vårdas alltjämt och får lyriken att blomma av doftande ros och perenn, blommande buskar och träd.

Framgångsrik författare

Erik Axel Karlfeldt gav ut sex stora diktsamlingar:
Vildmarks- och kärleksvisor, 1895
Fridolins visor och andra dikter, 1898
Fridolins lustgård och Dalmålningar på rim, 1901
Flora och Pomona, 1906
Flora och Bellona, 1918
Hösthorn, 1927

Karlfeldt invaldes i Svenska Akademien 1904 och utsågs till dess ständige sekreterare 1912.

Erik Axel Karlfeldt

Erik Axel Karlfeldt (1864-1931) är en av Sveriges främsta lyriker och hans diktning tilldelades år 1931 Nobelpriset i litteratur.

I Dalarna finns både Karlfeldts barndomshem söder om Avesta i byn Karlbo och det dalahem som skalden skapade i leksandsbyn Sjugare. Båda gårdarna benämns Karlfeldtsgården och välkomnar till besök.

Karlfeldtsgården i Karlbo, Avesta

Gården ägs av Avesta kommun, som 1984 tog över efter familjen Sune Karlfeldt. Den drivs med hjälp av fristående entreprenörer och till kommunens hjälp att förvalta gården och dess kulturarv finns Karlfeldtföreningen i Folkare som upprätthåller Erik Axel Karlfeldts anda samt är medarrangörer av kulturevenemang på gården. En studiecirkel med växtintresse underhåller trädgården och lustgården.

Karlfeldtsgården i Karlbo är sommartid öppen måndag – söndag kl. 10-17.
Kulturprogram i trädgården, lördagar kl. 14.

Guidade turer finns. Se aktuell info på hemsida.

Karlfeldtsdagen firas generellt om inget annat inträffar, på författarens födelsedag, 20 juli kl. 14. Se mer info i program och på hemsida.

Gruppbokning kan ske året om.

Mer info om årets datum och program: www.avesta.se och www.karlfeldt-folkare.se.
Facebook: Karlfeldtsgården i Karlbo och Karlfeldtföreningenfolkare.

Karlfeldtsgården i Sjugare, Leksand

Karlfeldts eget dalahem i Sjugare ägs av familjen Berggren, som 1992 tog över efter familjen Karlfeldt.

För mer info om öppettider och program se gårdens hemsida: www.sangs.se

